

СТАНОВИЩЕ

от доцент доктор Георги Димов Георгиев

ПН 3.7. „Администрация и управление“

катедра „Индустириален мениджмънт“

Технически университет – София, филиал Пловдив

на дисертационния труд на

магистър инженер АНДЖЕЙ СТЕЛЕЖУК

„Ефективно управление на семеен бизнес. Тематичен анализ“,

представен за придобиване на образователна и научна степен „доктор“

в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки,

професионално направление 3.7 „Администрация и управление“ при

Висше училище по сигурност и икономика - Пловдив

Пловдив

2024

1. Актуалност и значимост на разработвания научен проблем

Видно и от заглавието, дисертационният труд е посветен на актуален проблем със стратегическо значение за успешното икономическо развитие на всяко едно национално стопанство. Специално внимание е отделено на проблематиката, свързана с ефективното управление на семейните фирми като активни участници в съвременна пазарна икономика. Този факт се потвърждава и от автора, който посочва, че 92% от предприятията в Полша могат да се отнесат към групата на семейните предприятия. Те са приблизително 2 милиона и тяхното функциониране оказва съществено влияние върху икономическото на страната и на Европейския съюз.

Семейните предприятия се отличават със специфики, които все още не са задълбочено изследвани. Авторът отделя специално внимание на една такава особеност - липсата на бизнес образование от голяма част от собствениците на семеен бизнес. Този фактор предопределя нивото на управленските компетенции, които притежават семейните предприемачи и влияе върху ефективността на управляваните от тях предприятия. Научният интерес на автора към тази проблематика е продиктувана и собствен опит. Анджей Стележук е дългогодишен собственик и мениджър на семейна фирма в областта на транспортните услуги.

2. Обща характеристика и структура на дисертационния труд

Представеният за становище дисертационен труд е структуриран в 6 раздела - въведение, три глави, заключение и библиография. Общият му обем е от 266 страници. Библиографията съдържа 369 източници, включително и редица съвременни научни статии в областта на стратегическия и финансовия мениджмънт. Текстът е добре илюстриран с 60 фигури и 9 таблици. Използван е широк набор от методи - литературен обзор, анализ на информация, описателен, количествен и качествен анализ и други.

В първата глава са изведени теоретичните основи на управлението на семейната фирма. Направен е исторически преглед на развитието на теоретичните концепции свързани с възникването на научната област „Семейно предприемачество” в края на 20-ти век. Изяснена е същността на

категорията „семејна фирма”. Авторът предлага и своя дефиниция на това понятие, като са представени и класификации на семејните фирми на база на различни критериуми.

Специално място е отделено и на анализирането на специфичните особености на процеса на управление на семејната фирма. Дисертантът е акцентирал върху анализа на три основни фактора, които си взаимодействат - семејството, управлението на фирма и структурата на собствеността.

Втората глава, с обем от 34 страници, ни представя дисертационното изследване. Фокус на изследването е човешкият фактор, който се определя като ключов за ефективността на семејното предприятие. За целта са изследвани 90 семејни фирми, класифицирани в три групи - микро, малки и средни. Същите са избрани на случаен принцип и от всяка група участват по 30 семејни фирми. Докторантът използва метода на анкетиране за проучване на факторите, определящи организационната ефективност.

Основната цел на изследването е да се разкрият вътрешните фактори, които определят организационната ефективност на семејната фирма. Научната хипотеза е: Човешкият фактор е важен, определящ фактор за създаването на организационната ефективност на семејната фирма. Определени са и ограниченията при изследването.

В трета глава, с обем от 85 страници, са анализирани получените резултати от проведеното изследване. На тази база са представени три модела на семејна фирма. Изведени са и 5 основни изводи:

- a) управленските компетенции са най-важният вътрешен фактор за организационната ефективност на семејните микропредприятия;
- b) за мениджърите на микро и малки предприятия особено важни са психологическите особености;
- c) мениджърите на малките и средните фирми притежават по-високо ниво на социални компетенции от тези на микропредприятията;
- d) сътрудниците на всички видове семејни фирми притежават професионални компетенции на високо ниво;

- е) инфраструктурните ресурси оказват минимално влияние на функционирането на семейната фирма.

Като цяло може да се отбележи, че дисертационният труд е добре структуриран, съобразно целта и поставените задачи на изследването.

3. Оценка на научните резултати и приносите на дисертационния труд

В дисертацията могат да се посочат две групи научни приноси, които отразяват постиженията на магистър инженер Анджей Стеленджук - научни и научно-приложни.

Към групата на научни приноси може да отнесем:

- а) систематизиране и доразвитие на теоретичните постановки за ключовото понятие „семейна фирма“;
- б) самостоятелно дефиниране на категорията „семейна фирма“;
- в) разработване на система от финансови показатели за изследване на организационната ефективност на семейната фирма.

Към групата на научно-приложните приноси могат да се включат:

- а) разработена методика за изследване вътрешните фактори, влияещи на организационната ефективност на семейната фирма;
- б) доказана важността на човешкия фактор като определящ фактор за създаването на организационната ефективност;
- в) представени три модела на семейна фирма с организационна ефективност.

4. Критични бележки

Нямам съществени критични бележки към представеното изследване. Обстойното ми запознаване с дисертационния труд ми дава основание да предложа на докторанта в бъдещите си изследвания да постави акцент и върху

социалните параметри на ролята на семейните фирми, в контекста на концепцията за Приобщаващата икономика.

Разработката би спечелила, ако направените в нея изводи са кратко и ясно формулирани в края на всяка от главите.

Препоръчвам на кандидата в бъдеще да популяризира научните резултати, чрез публикации в издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Scopus /Web of Science).

5. Заключение

Предложеният за защита дисертационен труд на маг. инж. Анджей Стеленджук е в съответствие с нормите на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане и правилниците на Висшето училище по сигурност и икономика.

Дисертационният труд е завършено изследване с определени научни и научно-приложни резултати и отговаря на изискванията за получаване на образователна и научна степен „доктор”.

6. Оценка на дисертационния труд

Отчитайки постигнатите резултати и показаните знания и умения давам **положителна оценка** на дисертационния труд на тема „Ефективно управление на семеен бизнес. Тематичен анализ“. Предлагам на уважаемите членове на научното жури да вземат решение за присъждане на **магистър инженер Анджей Стеленджук на научната степен „доктор” в професионално направление 3.7. „Администрация и управление“**.

31.10.2024

Пловдив

Рецензент:

(доц. д-р Георги Георгиев)